

2023-06-29
S2023/02178 (delvis)

Socialdepartementet

Myndigheten för delaktighet
Box 1210
172 24 Sundbyberg

Uppdrag att kartlägga och utveckla stödmaterial om våld mot barn och unga med funktionsnedsättning samt fördjupad kartläggning av hedersrelaterat våld och förtryck mot personer med funktionsnedsättning

Regeringens beslut

Regeringen ger Myndigheten för delaktighet i uppdrag att kartlägga och utveckla stödmaterial för att upptäcka och förebygga våldsutsatthet bland barn och unga med vissa funktionsnedsättningar. I uppdraget ingår att kartlägga utbudet, tillgången till och behovet av anpassade arbetsätt, metoder och kommunikationsstöd för samtal med barn och unga med vissa funktionsnedsättningar, t.ex. intellektuella, kognitiva eller neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Myndigheten ska mot bakgrund av kartläggningen utveckla stödmaterial med fokus på samtal med barn och unga.

Myndigheten för delaktighet ska även, mot bakgrund av tidigare uppdrag, genomföra en fördjupad kartläggning av hedersrelaterat våld och förtryck mot personer med funktionsnedsättning (A2021/02052, A2023/00163).

Myndigheten för delaktighet ska när uppdraget utförs samarbeta med Jämställdhetsmyndigheten och Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd samt inhämta kunskap och synpunkter från Barnombudsmannen, Linköpings universitet (Barnafrid – Nationellt kunskapscentrum), Länsstyrelsen i Östergötlands län (Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck), Socialstyrelsen, Uppsala universitet (Nationellt centrum för kvinnofrid), Stiftelsen Allmänna Barnhuset och andra aktörer, exempelvis funktionshindervisorganisationer som myndigheten bedömer relevanta.

Myndigheten för delaktighet ska också sprida metoder och kommunikationsstöd till berörda aktörer. Arbetet ska utgå från såväl ett jämställdhetsperspektiv som ett intersektionellt perspektiv för att fånga upp eventuella samverkande faktorer som kan innebära särskild utsatthet eller risk för våld. FN:s konvention för barnets rättigheter och Konventionen för personer med funktionsnedsättning ska vara en utgångspunkt i arbetet med uppdraget. I frågor som berör barn och unga ska barnrätts- och ungdomsperspektivet vara en utgångspunkt och därmed bör barns och ungas åsikter och erfarenheter beaktas.

I genomförandet av uppdraget ska myndigheten beakta och samordna arbetet med redan pågående uppdrag och projekt inom närliggande områden.

Myndigheten för delaktighet ska senast den 30 mars 2024 lämna en delredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet och Socialdepartementet).

Myndigheten för delaktighet ska senast den 15 februari 2025 lämna en slutredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet och Socialdepartementet).

För uppdraget får Myndigheten för delaktighet under 2023 använda 2 000 000 kronor som ska redovisas mot det under utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering för budgetåret 2023 uppförda anslaget 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder, anslagsposten 12 Jämställdhetsinsatser efter regeringsbeslut. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition till Kammarkollegiet senast den 1 december 2023. Medel som inte har använts för avsett ändamål ska återbetalas senast den 31 mars 2024 till Kammarkollegiet. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning av använda medel lämnas till Kammarkollegiet. Redovisning, rekvisition och återbetalning ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Ärendet

Allmänna utgångspunkter

En central utgångspunkt för regeringens tioåriga nationella strategi för att motverka och bekämpa mäns våld mot kvinnor är att genomgående beakta ett funktionshinderperspektiv (skr. 2016/17:10). En av målsättningarna i den nationella strategin för att motverka och bekämpa våld är förbättrad kunskap

och metodutveckling. Insatser för skydd och stöd vid utsatthet för våld måste gälla alla, inklusive de som har särskilda behov med anledning av t.ex. funktionsnedsättning. Regeringen bedömer att alla yrkesverksamma som arbetar med personer med funktionsnedsättning, inklusive intellektuell funktionsnedsättning, t.ex. på bostad med särskild service enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, ska ha god kunskap om våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, sexuella övergrepp, prostitution och människohandel samt övriga uttryck för könsrelaterat våld, inklusive hbtqi-personers särskilda sårbarhet eller risk för utsatthet och avser att vidta åtgärder för att åstadkomma detta. Stöd och skydd ska finnas tillgängligt, oberoende av såväl kön som funktionsnedsättning.

Barns särskilda utsatthet

Barn och unga med funktionsnedsättning löper en högre risk än andra barn att utsättas för våld och är i detta sammanhang en ytterligare sårbar och utsatt grupp. Barn och unga som har psykiska och intellektuella funktionsnedsättningar är särskilt sårbara. Risken att utsättas för våld ökar ytterligare för barn och unga som har flera funktionsnedsättningar. Myndigheten för delaktighets tidigare kartläggning av våld mot barn och unga med funktionsnedsättning visar på flera utvecklingsområden. Kommuner har inte alltid kunskap att anpassa metoder och arbetssätt som behövs utifrån barnets eller den unges funktionsnedsättning. Myndigheten för delaktighet visar att det finns behov av lättillgängliga och anpassade verktyg, framför allt samtalsmetoder eller andra typer av kommunikationsstöd som är anpassade efter målgruppens behov (A2023/00163). Även FN:s kommitté för barnets rättigheter har i mars 2023 efter sin senaste granskning rekommenderat Sverige att säkerställa rätten för barn med funktionsnedsättning att höras och få lämpligt kommunikationsstöd i allt beslutsfattande som påverkar dem, inklusive inom den sociala barn- och ungdomsvården (CRC/C/SWE/CO/6–7).

I uppdraget ingår därför att kartlägga utbudet, tillgången till och behovet av anpassade arbetssätt, metoder och kommunikationsstöd för verksamheter som möter barn och unga med funktionsnedsättning. Uppdraget innefattar att identifiera behovet av stödinsatser både för att upptäcka och förebygga våldsutsatthet och våldsutövande med fokus på risksituationer som redan har uppstått. I uppdraget ingår även att utveckla lämpligt stödmaterial för samtal med barn och unga med vissa funktionsnedsättningar, t.ex.

intellektuella, kognitiva eller neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Stödmaterialet ska utgå från etablerade metoder och möjligheten till utvärdering av dess effekter.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Personer med funktionsnedsättning kan vara extra sårbara att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck. Den särskilda utsattheten kan bero på en särskilt stark beroendeställning till den eller de som utövar våldet. Enligt Myndigheten för delaktighet finns det ett behov av fortsatt kartläggning av alla former av hedersrelaterat våld och förtryck mot personer med funktionsnedsättning (A2023/00163).

Myndigheten för delaktigheten ska därför genomföra en fördjupad kartläggning av arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck mot personer med funktionsnedsättning genom att fortsätta kartlägga kunskapsläget inom området hedersrelaterat våld och förtryck mot personer med funktionsnedsättning. Myndigheten ska identifiera målgruppens särskilda utsatthet, förutsättningar och behov. Myndigheten ska också inhämta yrkesverksammas erfarenheter av att möta målgruppen inom bl.a. socialtjänst, grundsärskola, gymnasiesärskola, habiliteringsverksamhet, ungdomsmottagningar och daglig verksamhet. Vidare ska myndigheten inhämta funktionshindersorganisationernas kunskap inom området. Myndigheten ska också göra en behovskartläggning av arbetssätt och metoder för verksamheter att kunna arbeta både förebyggande och reaktivt samt identifiera kunskapsluckor inom området, inklusive kunskapsluckor kring multiutsatthet i en hederskontext, till exempel utsatthet för prostitution och människohandel. Uppdraget ska om möjligt även omfatta inhämtande av erfarenheter från personer med funktionsnedsättning.

Regeringen beräknar att 2 000 000 kronor kommer att avsättas för uppdraget för 2024, under förutsättning att riksdagen anvisat medel för det aktuella anslaget.

På regeringens vägnar

Parisa Liljestrand

Helena Asp

Kopia till

Jämställdhetsmyndigheten

Kammarkollegiet

Länsstyrelsen i Östergötlands län (Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck)

Socialstyrelsen

Linköpings universitet (Barnafrid – Nationellt kunskapscentrum)

Uppsala universitet (Nationellt centrum för kvinnofrid)

Stiftelsen Allmänna Barnhuset

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd

Barnombudsmannen